

ΗΠΕΙΡΟΤΙΚΑ

ΧΡΟΝΙΚΑ

**ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ
ΙΔΡΥΘΕΝ ΚΑΙ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ
ΠΡΟΝΟΙΑ, ΤΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΞΥΡΙΔΩΝΟΣ ΒΛΑΧΟΥ**

**ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ, ΔΕ ΤΩΝ ΗΠΕΙΡΟΤΩΝ
ΠΕΡΙΚΛΕΟΥΣ ΒΙΖΟΥΚΙΔΟΥ
ΕΝ ΒΕΡΟΛΙΝΩ,
ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΑΝΑΓΝΟΣΤΟΠΟΥΛΟΥ
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΑΛΚΙΒΙΑΔΟΥ ΚΟΝΤΟΠΑΝΟΥ
ΕΝ ΙΩΑΝΝΙΝΟΙΣ**

**ΕΝ ΙΩΑΝΝΙΝΟΙΣ
ΕΝ ΤΗ, ΙΕΡΑ, ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΙ**

**ΕΤΟΣ ΤΡΙΤΟΝ
1928**

ΕΤΔ με ΚΤΠ
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2008

ΠΕΡΙ ΤΩΝ
ΤΟΠΩΝΥΜΙΩΝ ΤΗΣ ΝΟΤΙΟΔΥΤΙΚΗΣ ΗΠΕΙΡΟΥ

ΥΠΟ

Κ. ΣΤΕΡΓΙΟΠΟΥΛΟΥ

Καθηγητοῦ

Εἶναι ἀληθές, ὅτι δὲν ἐδόθη μέχρι σήμερον μεγάλη προσοχὴ καὶ ἱκανὸν ἐνδιαφέρον εἰς τὴν ἔρευναν τῶν τοπωνυμίων τῆς Ἑλλάδος, ἂν καὶ μερικαὶ χῶραι αὐτῆς ηὐτύχησαν νὰ ἐξετασθῶσι καλῶς ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην. Τὴν σημασίαν τῶν τοπωνυμίων, τὰ ὅποια ῥίπτουσι φῶς εἰς πολλὰ σκοτεινὰ σημεῖα τῆς ἱστορίας ὑπὸ ποικίλας ἀπόψεις: γλωσσικὴν, ἔθνολογικὴν, ἱστορικὴν, ἀρχαιολογικὴν, λαογραφικὴν, ἀκόμη δὲ καὶ ψυχολογικὴν, περιττὸν εἶναι νὰ ἐξάρω πάλιν, ἀφοῦ οἱ γράψαντες περὶ τούτων ἱκανῶς τὴν κατέδειξαν.

Εἰδικῶς περὶ τῆς Ἠπείρου, πλὴν τῶν ἀναφερομένων ὑπὸ τοῦ κ. Ἀναγνωστοπούλου μελετῶν («Ἠπειρωτικὰ Χρονικά», ἔτος Α' (1926) σ. 87) καὶ τῆς ἰδικῆς του «Μικρᾶς συμβολῆς εἰς τὴν μελέτην τῶν ἡπειρωτικῶν τοπωνυμιῶν» δημοσιευθείσης ἐνθ. ἀν. σ. 86—101, οὐδεμίαν ἄλλην ἔρευνα ἐγένετο σχετικῶς πρὸς τὸ προκείμενον θέμα. Νομίζω σκόπιμον καὶ λυσιτελὲς νὰ γίνῃ συλλογὴ τοπωνυμιῶν ἐξ ὅλης τῆς Ἠπείρου ἀναλαμβανόντων τῶν «Ἠπειρωτικῶν Χρονικῶν» νὰ ἀποστείλωσιν ἐντυκα μετὰ τῶν καταλλήλων ἐρωτημάτων πρὸς τοὺς δημοδιδασκάλους καὶ ἄλλους ἐγγραμμάτους ἐκάστου χωρίου καὶ ἐκάστης συνοικίας μετὰ σχετικῶν ὁδηγιῶν. Οὕτως ἐλπίζω ὅτι ταχέως καὶ ἀσφαλῶς θὰ συγκροτηθῆ πλήρης κατάλογος τῶν τοπωνυμιῶν τῆς Ἠπείρου.

Ἡ σειρά, ἣτις χρησιμοποιεῖται ἐνταῦθα πρὸς ταξινόμησιν τῶν τοπωνυμιῶν εἶναι ἡ ἑξῆς: Πρῶτον διηρέθησαν αἱ τοπωνυμῖαι κατὰ ἐσωτερικόν τινα λόγον, κατὰ τὴν αἰτίαν δηλονότι τῆς παραγωγῆς των, ὡς τὴν διαίρεσιν ταύτην καθώρισεν ὁ κ. Ἀναγνωστόπουλος. Ἐκάστην δὲ πάλιν διαίρεσιν ὑποδιήρεσα ἐξωτερικῶς, δηλ. κατὰ τὸ εἶδος τοῦ μέρους, εἰς τὸ ὅποιον ἀναφέρεται ἐκάστη τοπωνυμία, ἀρξάμενος ἐκ τῶν πηγῶν, ῥυακίων καὶ ποταμῶν, τοπείων, λόφων καὶ ὄρεων καὶ τελειώσας εἰς τὰ χωρία καὶ τοὺς συνοικισμούς, πρὸ ἐκάστου τῶν ὁποίων σημειώνεται ἐλ-

ληνικὸς ἀριθμὸς. Ἀκολουθεῖ οὕτως ἡ καταγραφή τούτων¹ κατ' ἀλφαβητικὴν σειράν. Τελευταῖον ἀναγράφεται βραχυγραφικῶς καὶ μετὰ τῶν σημείων τοῦ ὀρίζοντος—ὅπου τοῦτο δυνατόν—τὸ ὄνομα τοῦ χωρίου, εἰς ὃ ἀνήκει ἕκαστον μέρος συμφώνως πρὸς τὸν ἀκόλουθον βραχυγραφικὸν πίνακα :

Ἄγναντα	= Α.	Λεπιανὰ	= Λψ. (πρόφην Λουψίστα).
Βελεντζικὸν	= Βλ.	Μελισσουργοὶ	= Μ.
Βουργαρέλιον	= Βρ.	Πράμαντα	= Π.
Διχομοίριον	= Δ.	Σκουληκαριά	= Σ. (Ρείκια Σκουληκαριάς = ΡΣ.,
Θεοδώριανα	= Θ.	Γιαννιώτη Σκουληκαριάς	= ΓΣ.)
Λειψὼ	= Λπ.	Χόσεψη	= Χ.

Ὡς πρὸς τὴν γραφὴν παρατηροῦμεν τὰ ἑξῆς: Μὴ ὑπαρχόντων ἀντιστοίχων ἑλληνικῶν γραμμάτων, μετεχειρίσθην τὰ λατινικὰ b καὶ d².

I

Ἡ πηγὴ, ἐξ ἧς λαμβάνεται τὸ πλουσιώτερον ὕλικόν πρὸς παραγωγὴν τῶν τοπωνυμιῶν, εἶναι τὰ κύρια ὀνόματα· αἱ ἐκ τούτων γενόμεναι τοπωνυμῖαι λέγονται κυριώνυμοι. Αὗται λέγονται συνηθέστερον ἐν τῇ γενικῇ πτώσει, δηλοῦσι δὲ ἢ τὴν κατοχὴν τοῦ τόπου ὑπὸ τινος, π. χ. στ *Γκανάση*, στ' *Καραχρίστου* κλπ. ἢ δηλοῦσι ἴδρυσιν κρήνης ἢ συνοικίας ὑπὸ τοῦ ἐξ οὗ ἡ ὀνομασία της π. χ. στοῦ *Κώστα Νάκου*, στ' *Σιώρη*, κλπ. ἐνν. τὴν κρήνην, ἀλῶνι κ.λ.π.

Μερικαὶ τοπωνυμῖαι εἶναι πληρέστεραι, δηλοῦσαι ἐκτὸς τοῦ ὀνόματος τοῦ κτήτορος, ἴδρυτοῦ κ.λ. καὶ τὸ ἀλῶνι, χωράφι κ.λ. π.χ. στ' *Λάπα τ' σιάνη*, στ' *Πέτρ' ἀλῶνι*, κ.λ., ἐν ᾧ ἐν ταῖς μὴ ἐχούσαις τὸ κτῆμα τοῦ ἰδιοκτήτου ὑποδηλοῦται συνηθέστατα ὁ ἀγρός, π. χ. σ' *Τσιαρακλῆ* (τὸ χωράφι). Ἀντὶ τοῦ ἀνδρὸς πολλάκις καὶ γυνὴ χήρα, π. χ. ἢ γυνὴ ἐνὸς *Κώστα* ἢ *Κώτσου*, δίδει τὸ ὄνομά της εἰς τὸν τόπον καὶ οὕτως ἔχομεν τὰς τοπωνυμῖας: στ' *Κώσταινα*, στ' *Κώτσαινα*, διότι εἴθισται αἱ γυναῖκες νὰ ὀνομάζωνται διὰ διὰ τοῦ βαπτιστικοῦ ὀνόματός των, ἀλλὰ διὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ συζύγου των, στή *Θειὰ Μήτσαινα*, στή *Χαραλάμπαινα*.

¹) Τὰς τοπωνυμῖας ἀναγράφομεν συνήθως οὐ μόνον κατ' ὀνομαστικὴν, καὶ δὴ ἐπὶ τὸν ἀπαθῆ φωνητικῶς τύπον χάριν τῆς εὐκολωτέρας διαγνώσεώς των, ἀλλὰ καὶ κατ' αἰτιατικὴν μετὰ τῆς προσθέσεως ς' ἢ σ' (=εἰς), μεθ' ἧς συνηθέστερον λέγεται. Ἐν τῇ κατ' αἰτ. γραφῇ των σημειοῦμεν τὴν διαλεκτικὴν μορφήν, μεθ' ἧς φέρονται τὰ διάφορα τοπωνύμια.

²) Τὰς κατωτέρω τοπωνυμῖας συνέλεξα ἐπισκεφθεὶς τὰ πλεῖστα ἐκ τῶν ἀνωτέρω χωρίων καὶ λαβὼν ἀρκετὴν συνδρομὴν πρὸς τοῦτο ἐκ τῶν κ.κ. Γ. Βάκκα, Π. Παχοῦλα, Γ. Κασκαούτη, Ν. Παπακώστα, καὶ τῶν μαθητῶν μου Δ. Χατζηγιάνη, Σ. Τόσκα, Στ. Κολοβοῦ, Α. Τσιοβόλα καὶ Σ. Παπαγεωργίου, τοὺς ὁποίους καὶ εὐχαριστῶ.

Α'.—Πηγαί.

(Γουρνᾶς δ), στ' βρύσ' τ' Γουρνᾶ, περὶ τῆς ὁποίας παραδίδεται μὲν, ὅτι ἐξεχώσθη ὑπὸ χοίρου, ἀλλὰ τὸ πιθανώτερον εἶναι, ὅτι προέρχεται ἐκ κυρίου ὀνόματος, Βρ. Ν.

Δημησκαίικα τά, στὰ Δημ'σκαίικα, ἰδὲ κατωτέρω, ΡΣ.—παραδίδεται, ὅτι εἰς τὸν τόπον τοῦτον οἱ ἀδελφοὶ τῆς μητρὸς τοῦ Γεωργίου Καραϊσκάκη, ὀνομαζόμενοι Δημησκαῖοι, ἔνεκα τῆς καταδιώξεώς των ὑπὸ τῶν Τούρκων κατεσκεύασαν διὰ τὴν γραῖαν μητέρα των καλύβην εἰς τὸ ἀνατολικώτερον τοῦτο τμήμα τῆς Σκουληκαριάς, ὅπου ἀκριβῶς καὶ ἐφόνευσαν τὸν ἑβριστὴν τῆς ἀδελφῆς των Πλακιάν, Γ Σ.—Δόβρας δ, στ' Δόβρα. Βλ. ΒΔ.

Στ' βρύσ' τ' Ζαχαρῆ, Θ. Ν. Δ.

Στ' βρύσ' τ' Καπαρέλ', Θ. Β. Α.—στ' βρύσ' τ' Καραγιώργ(ου), Θ.—στ' Καραγιάνν', Μ. Ν.—στ' Καραχρῖσι', ΙΣ.—στ' Καρδουιάνν', Ρ. Σ.—στ' βρύσ' τ' Κατσούλινας, Θ. Β. Α.—στ' Κίρκα, Μ. Β. στ' Κουτσέλ'. Δ. Α.—στ' Κρύα, Βλ. Α. Β.—στ' Μπάρκα, Μ.—στ' Μπέσιελ', Βλ. ΒΔ.—στ' Μπρέν'κα, Βλ. Β. Δ.—στ' βρύσ' τ' Μπιτζιούρα, Θ.

στ' Κώσια Νάκου, Βρ. Α.—στ' βρύσ' τ' Παπαζ'γούρ', Θ.—στ' Πακακώσια, Σ.

Ριζαίικα τά, στὰ Ρ'ζαίικα, Μ.

(Τζερίλας δ), στ' Τζιρίλα, Βλ. ΒΔ.—(Τραχανᾶς δ), στ' Τραχανᾶ, Γ. Σ. στ' βρύσ' τ' Τσιώρ', Μ.

στ' Φρουσ'λέκκα, Θ. ΒΑ.

Β'.—Ρυάκια καὶ Ποταμοί.

(Γκανάσης δ), στ' Γκανάσ' Σ.

Στοῦ ῥέμα τ' Κουμπορορόζου, Θ.

Πάτμας δ, Σ.

Γ'.—Τοπεῖα, λόφοι καὶ ὄρη.

'Αλειτραίικα τά, στ' 'Αλίτραίικα, Χ. Δ.—'Αρθανίτικο τό, στ' 'Αρθανίτ'κου, Θ. Β.

(Βιτσέλης δ) στ' Β'τσέλ', Θ. Β.—(Βοϊνίικας δ) στ' Βουϊνίικα, Βρ. Δ.

(Γαλαζούλας δ) στ' Γαλαζούλα, Λψ.—(Γέζος δ) στ' Γέζου, Β. Δ.—σ'

Τζιούμα τ' Γεουργάκ'. Βρ. Δ.

(Δημησκῆς δ) στ' Δημ'σκῆ, ὄρα τὴν δμώνυμον ἀνωτέρω πηγὴν, ΡΣ.—

(Διαμάντης δ) στ' Διαμάντ', Βρ. Α.—(Δόβρας δ) στ' Δόβρα, Βλ. Β. Δ.

(Καναβέτας δ) στ' Καναβέτα, Βλ. ΒΔ.—(Καρακίτσος δ) στ' Καρακίτ'σο(ου), Βρ. Α.—στ' Καρακώσια, Βρ. Α.—στ' Κάρπιν(ου), Βλ. Α. στ' Κατσιᾶ, Δ.—(Κόρανης δ) στ' Γκόραν', Βλ. Α.—(Κούρτης δ), στ' Κούρτ' Βρ. Α.—στ' Κουτσουχέρ', Θ. Ν.—(Κρύος δ) στ' Κρύου Λψ. στ' Κώσια, Ρ. Σ.—(Κώτσιαινα ἦ) στ'γ Κώτσιαινα, Βρ. Α.

στ' Λάλλα τ' σιάν' καὶ βραχύτερον στ' Λαλπασιάν', Βλ. Β. — (Λήπ-
τσας δ) στ' Λήπτσα, Βλ. Δ. — (Λιάς δ) στ' Λιᾶ, Βλ. ΝΔ. — (Λιάχνης δ)
στ' Λιάχγ' Βρ. Ν. στ' Λυκουσκάτ', Χ. ΝΑ. — (Λύπας δ) στ' Λύπα, Λψ. —
στ' Λύτρου μνημα, Λψ. (βλ. καὶ ἀριθ. ΙΧ-6).

στ' Μαγγόλ', Βρ. Β. — στ' Μαρκέν', Βρ. Β. — (Μουτσιάρας δ) στ' Μου-
σιάρα, Βλ. Α. — στ' Λάκκα τ' Μούτσιου, Βρ. Δ. — στ' Μουσταφᾶ, Θ. ΒΑ —
στ' Μπαλανίκα, ΡΣ — στ' Μπέσιελ(ου), Βλ. Α.

στ' Περισιέρ' Βρ. Ν. — ΡΣ — στ' Πέιρ' ἄλων', ΡΣ. — στ' Πινακουλ',
Λψ — δ, στ' Πουνίε(η) Βρ. Ν. — Πουρναραϊκα τά, Χ. Δ.

στ' Κύρ Σακιούλ', Μ. — (Σιαπάτης δ), στοῦ Κουδρὶ τ' 'Σιαπάτ', διότι,
ὡς παραδίδεται, ὁ Σιαπάτης ἀπέθανεν εἰς τὸν εὐρισκόμενον ἐνταῦθα λίθον,
τὸ «κουντρί», Βρ. Β. (Σιριπέσιος δ) σ'τ' Σιριπέσ'(ου), Χ. Δ. — (Σιψῆς δ)
σ'τ' Σιψῆ, Βρ. Δ. — στ' Τζιούμα τ' Στυλιανου, Βρ. Α. — σιὰ Σχαλκαϊκα, Χ. Α.

σ' Τζιρίλα, Βλ. στ' Σιαγκαράκ', Λψ — στ' Σιᾶρα Λψ. — στ' Τσιαρα-
κλῆ, Δ. — Τσιοβολαϊκα τὰ Χ. ΒΔ.

(Φιριντίμος δ) στ' Φιριντίμ', Λψ — στ' Φουντούκ', Βρ. Β. — (Φράγκας
δ) στ' Φράγκα, Βλ. ΒΔ.

στ' Χαλκιᾶ, Βρ. Α. — στ' Χαρουκόπ(ου), Λ. — στ' Χαντζηγιάνν', Λψ. —
Χουλιαραϊκα τά, Λπ. Β.

Δ' — Χωρία καὶ συνοικίαι.

(Γιαννίτσας δ) στ' Γιαννίτσ' Βρ. Δ. — (Γιαννιώτης δ), στ' Γιαννιώτ'

(Κουβέλης δ) στοῦ Κουβέλ', Βρ. Ν.

(Παπούλης δ) στ' Παπούλ', Βρ. Β., στ' Μήτσ' Ρούβα, Βρ. Ν.

Σιωκαϊκα τά, σιὰ Σιονκαϊκα, Θ.

II

Πολλάκις φυτόν τι ἢ δένδρον ἢ καὶ πολλὰ δένδρα ἢ φυτὰ τοῦ αὐτοῦ
εἶδους δύνανται ν' ἀποτελέσωσι τὴν βάσιν πρὸς παραγωγὴν τοπωνυμίας,
π.χ. Φτέρη — Φτέρες, Φακίς, Τριανταφυλλίης, Μηλιά. Ἄλλοτε πάλιν τὰ δέν-
δρα αὐτὰ εἶναι ὀρισμένα τὸν ἀριθμόν, οὕτω δ' ἀποτελοῦν ἐν ὄλον καὶ
ἐντεῦθεν ἔχομεν τὰς τοπωνυμίας: Τρία Ἐλάτια κ.λ. Ἐκτὸς τοῦ φυτοῦ ἢ
δένδρου δύναται νὰ δώσῃ ὀνομασίαν εἰς τόπον τινὰ καὶ ὁ καρπός, π.χ. αἱ
Μοῦρες. Αὗται εἶναι αἱ γενικῶς καλούμεναι φυτώνυμοι τοπωνυμίας.

Α'. — Πηγαί.

Ἄγκάθι τό, στ' Ἄγκάθ', Μ.

Ἰτιά ἦ, ζ' ν' Ἰτιά, Σ. — Ἰτιές αἱ, τσ' Ἰτιές, Θ. Β. — ΓΣ.

Καστανιές αἱ, τσ' Καστανιές, Θ. ΝΔ. — (Κερασιά ἦ) σ'γ Κερασιά, Βλ
ΒΔ — Μ. Δ. — (κερασούλα ἦ) σ'γ Κερασούλα, Δ. ἐν συνοικίᾳ Τιμπᾶ.

Λεφτοκαρυά ἦ, στ' Λ'ιφτουκαριά, Βρ. Δ.

Νιρανιζούλα ἦ, σ' *Νιρανιζούλα*, ΡΣ.

Πουρνάρι τό, στοῦ *Πουρνάρ'*, ΓΣ.—*Ποῦρνος* ὁ, στοῦμ *Πούρνου* ἦ σ' *Πούρν'*, ΓΣ.

Ριγανόβρουσι ἦ, σ' *Ριγανόβρουσ'* Βρ. Α.

Φτέρη ἦ, σ' *Φτέρ'* ΡΣ.

Β'.—*Τοπεῖα*, *λόφοι* καὶ *δρη*.

Ἀγκάθι τό, σ' *Ἀγκάθ'*, Μ—*Ἀγράμπιλο* τό, σ' *Ἀγράμπιλου*, Βρ. Ν.
Ἀγριλούλα ἦ, σ' ν' *Ἀγριλούλα* (=ἀγρία ἐλαία), Δ—*Ἀγριομηλιά* ἦ, σ' ν' *Ἀγριουμβλιά*, Βρ. Α—*Ἀπιδούλα* ἦ, σ' ν' *Ἀβ'δούλα*, Δ—*Ἀσπρόχορτο* τό, σ' *Ἀσπρόχορτου*, Βρ. Ν—*Ἀσφακερὸ* τό, σ' *Ἀσφακιρό*, Βλ. Δ—*Ἀσφακούλα* ἦ, σ' ν' *Ἀσφακούλα*, Δ.

Βοῦρλα, τὰ, σ' *Βοῦρλα*, Βρ. Β.

Γκοριτζιές αἶ, τσ' *Γκοριτζιές*. Βρ. ἐν συνοικίᾳ *Σκεδάδων*—*Γκοριτζούλα* ἦ, σ' *Γκοριτζούλα*, Βλ. ΒΔ.

Ἐλατιά ἦ, σ' ν' *Ἰλατιά*, Θ. ΝΑ.

Καρνά ἦ, σ' γ' *Καρνά*, Βλ. ΝΔ—Βρ. Β—*Κέδρα* τὰ, σ' *Κέδρα*, ΛΨ.—*Κεδράκια* τὰ, σ' *Κιδράκια*, Βρ. Α—*Κερασιά* ἦ, Βλ. Ν—Μ—*Κερασιές* αἶ, τσ' *Κιρασιές*, Βρ. Ν—στοῦ *Κλήμα*, Μ.—τσ' *Κουμαριές*, Βρ. Δ (νῦν *Καψάλι*)—(*Κουρομηλιές* αἶ) τσ' *Κουρουμβλιές*, ΛΨ—*Κρανιές* αἶ, τσ' *Κρανιές*, ΛΨ—Μ—*Κυδωνιά* ἦ, σ' γ' *Κυδουνιά*, Δ.

Λεύκα ἦ, σ' *Λεύκα*, Δ—*Λεφτοκαρνά* ἦ, σ' *Λ'ιφτουκαρνά*, Βρ. Δ.—*Λινάρια* τὰ, σ' *Λ'νάρια*, Μ.

Μάραθος ὁ, στοῦ *Μάραθου*, Δ—*Μηλιά* ἦ, σ' *Μ'λιά* καὶ σ' *Μβλιά*, ΡΣ—σ' γ' *Κόκκιν'* *Μβλιά*, ΣΣ.—*Μεράντζα* ἦ, σ' *Μιράντζα*, Δ—*Μαῦρες* αἶ, τσ' *Μαῦρις*, Μ.

Νένα ἦ, σ' *Νένα* (=λάχανον βουνοῦ), Βρ. Β.

Παλιέλατος ὁ, στοῦμ *Παλιέλατου*, Δ—*Παλιοκαρνά* ἦ, σ' μ' *Παλιουκαρνά*, ΛΨ—*Παλιουράκι* τό, στοῦ *Παλιουράκ'*, Δ—*Παλιοῦρι* τό, στοῦ *Παλιοῦρ'* ΛΨ—*Πλατανάκι* τό, στοῦ *Πλατανάκ'*, ΓΣ—*Πλάνανος* ὁ, στοῦμ *Πλάτανου*, Δ—ΛΨ—*Πουρνάρι* τό, στοῦ *Πουρνάρ'*, Βρ. Ν—ΓΣ.

Τριανταφυλλιές αἶ, τ' σ' *Τριανταφ'λλιές*, Βρ. Ν—*Τσουκνίδα* ἦ, σ' ν' *Τζουκνίδα*, Βλ.

Φτελιᾶς ὁ, στοῦ *Φτελιᾶ*, ΡΣ—Χ. ΒΑ—*Φτέρες* αἶ, τ' σ' *Φτέρες*, Χ. ΒΑ—*Φτέρη* ἦ, σ' *Φτέρ'*, Βρ. ἐν συνοικίᾳ *Σκεδάδων*—*Φτεροῦστο* τό, στοῦ *Φτερούστου*, Βρ. Α—Χ. ΒΑ.

Γ'.—*Χωρία* καὶ *συνοικίαι*.

Καλαμᾶς ὁ, σ' *Καλαμᾶ*, Βρ. Α.

Παλιοῦρι τό, στοῦ *Παλιοῦρ'* Βρ. Ν.

Ρεικίστιανα τά, σὰ *Ρεικίστιανα*, Σ. (μετωνομάσθη τελευταίως *Ρείκια*).
Φτέρη ἢ, σι' *Φτέρ'* ἐν τῇ ἄλλοτε ἐπαρχίᾳ *Τζουμέρκων*.

III

Τοπωνυμῖαι ἐκ διαφόρων ἀντικειμένων, λίθων, κτισμάτων κλπ.

Α'—Πηγαί.

Κανάλι τό, στοῦ *Κανάλ'*, ἐκ τῆς ὑπάρξεως ἄλλοτε «καναλίων», ἅτινα εἶναι κορμοὶ δένδρων μεγάλοι ἠὺλακωμένοι πρὸς ἄρδευσιν τῶν ἀγρῶν,
ΓΣ—Κούφαλος ὁ, στοῦν *Κούφαλου*, ἐκ τῆς ὑπάρξεως ἄλλοτε, ὡς παρα-
δίδεται, «κουφάλας» δένδρου, Δ.

Λιθάρι Κόκκινο τό, στοῦ *Κόκκινου* Λ'θάρ', Θ. Δ.

Πέτρα ἢ, σι'μ *Πέτρα*, ἐκ τοῦ πετρώδους τοῦ ἐδάφους, ΡΣ.—*Πώρι*
τό, στοῦ *Πουρί*, Θ.

Β'—Ρυάκια καὶ παταμοί.

Ξυλόπορτα ἢ, σ'γ *Ξ'λόπουρτα*, ὡς ἡ ὁμώνυμος τοποθεσία (βλ. κατω-
τέρω), ΡΣ.

Γ' Τοπιῖα, λόφοι καὶ ὄρη.

Ἀσβέστη ἢ, σ' ν' *Ἀσβέστ'*, Χ. Δ.

Καλύβια, τὰ *Καλύβια* Βρ. Ν—*Κανάλι* τό, στοῦ *Κανάλ'*, βλ. ἀνωτέρω
τὴν ὁμώνυμον πηγὴν, Ρ. Σ.—*Κανάλια* τά, σὰ *Κανάλια*, Βρ. Ν—*Κάψαλα*
τά, σὰ *Κάψαλα*, ἐκ τῶν ὑπολειμμάτων πυρκαϊᾶς, Χ. ΝΔ.—*Καψάλια* τά, σὰ
Καψάλια, ὁμοίως πρὸς τὴν προηγουμένην, Βρ. Α—*Κοκκινοπήλια* τά, σὰ
Κοκκινουπήλια, ἐκ τοῦ ἐρυθροῦ χόματος τοῦ ἐδάφους, Βρ. Ν—*Κοντρί* τό,
στοῦ *Κουδρί* (=μέγας λίθος), Δ—Θ. ΝΔ—*Κούτσουρα* τά, σὰ *Κούτσουρα*,
βλ. Δ—*Κούφαλος* ὁ, στοῦγ *Κούφαλου*, ἐκ παλαιοῦ κορμοῦ δένδρου Δ.

Κόκκινο Λιθάρι τό, στοῦ *Κόκκινου* Λ'θάρ', Δ.—*Μέγα Λιθάρι* τό, στοῦ
Μέγα Λ'θάρ', Θ. Ν—Λψ—*Μεγάλα Λιθάρια* τά, σὰ *Λ'ιθάρια* τὰ *μιγάλα*, Μ.

Μαρμαρωμένη ἢ, σι' *Μαρμαρουμέν'* οὕτως ὀνομάζεται ἡ πέτρα, περὶ
τῆς ὁποίας ἐγένετο λόγος ἀνωτέρω ΡΣ.

Παλιοκόπρια τά, σὰ *Παλιουκόπρια*, ἐκ τῆς ὑπάρξεως παλαιῶν κόπρων
ζφῶν, Χ. ΝΑ—*Παλιολάγκαδα* τά, σὰ *Παλιουλάγκαδα*, βλ. ΝΔ—*Πέτρα*
ὡς βλ. ἀνωτέρω τὴν ὁμώνυμον πηγὴν, βλ. ΒΔ.—*Πέτρα Γραμμένη* ἢ,
σι'μ *Πέτρα Γραμμέν'*, Λψ.—*Πέτρα Μεγάλη* ἢ, σι'μ *Πέτρα Μιγάλ'* ἢ σι'
Μιγάλ' *Πέτρα*, Βρ. Ν—*Πέτρες* αἰ, τσ' *Πέτρες*, Μ. (*Πυραμίδα* ἢ) σι' *Πα-*
ραμίδα, ἐκ τῆς τοποθετήσεως, ὡς ἀναφέρεται, *πυραμίδος* κατὰ τὴν τοπο-
γραφικὴν καταμέτρησιν, Δ, ὡς καὶ ἐν *Θεοδωριάνοις* ἕτερα τοποθεσία διὰ
τὸν ἴδιον λόγον ὀνομάζεται: σι'μ *Πυραμίδα*.

Σανίδες αἰ, τσ' *Σανίδις*, ἐκ τῶν ἐν τῇ τόκῳ παρασκευαζομένων σα-

νίδων, Χ. Α.—Σπάθεις, αἶ, ισ' Σπάθις (εἶδος σανίδων), Λψ—Σπηλιά ἢ, ισ' Σπ'λιά, Βρ. Β—Λψ—Σταυρός δ, στοῦ Σταυρό, ἐξ εἰκονίσματος, Βρ. Α—Θ.Ν—Χ. ΝΑ.

Ταμποῦρι τό, στοῦ Ταμποῦρ', Δ.

Ψωρολίθι τό, στοῦ Ψουρουλίθ' Δ.

Δ'—Χωρία.

Αῦλάκι, τό, ἐκ τεχνητοῦ αὔλακιού, Βρ. Α. Ρ. Σ.

IV

Ἡ θέσις τοῦ τόπου εἴτε ἀνεξαρτήτως εἴτε σχετικῶς πρὸς ἄλλο φυσικὸν ἀντικείμενον παρέχει τὴν ἀφορμὴν πρὸς ὀνοματοπαραγωγὴν.

Α'.—Πηγαί.

Ἀπάνω βρύσι ἢ, σ' ν' Ἀπάν' βρύσ'. Θ.

Κάτω βρύσι ἢ, σ' γ' Κάτου βρύσ' Θ.

Β'.—Τοπεῖα, λόφοι καὶ ὄρη.

Ζερβά τά, στὰ Ζιρβά, Χ. Α.

Πέρα Καστρι τό, στοῦ Πέρα Καστρι, Βλ. Α.—Πλάγια τά, στὰ Πλάια, Θ. Α.

Ριζὸ τό, στοῦ Ῥιζό, εὐρισκόμενον εἰς τὰς ῥίζας, τοὺς πρόποδας τῶν Τζουμέρκων, Βρ. Β.

Γ'.—Χωρία καὶ συνοικίαι.

Ἐδῶθε Μαχαλᾶς δ, στοῦ Ἐδῶθι Μαχαλᾶ, Α-Θ.

Μεσοβούνια τά, στὰ Μ'σουβούνια, Βρ. Ν.

Πέρα Μαχαλᾶς δ, στοῦμ Πέρα Μαχαλᾶ, Α. Θ—Ποταμιὰ ἢ, στ'μ Ποταμιὰ, Βρ. Ν.—Προσήλια τά, στὰ Προσήλια, Βλ.

V

Καὶ ἡ χρῆσις τοῦ τόπου ἀποτελεῖ μίαν ἐκ τῶν ἀφορμῶν τῶν τοπωνυμίων, ὡς καὶ τὸ εἶδος τῆς χρήσεως, (π. χ. ὡς λιβαδιοῦ, ὡς ἀμπέλου, ἢ ὡς στρούγγας, ὡς τόπου θερινῆς διαμονῆς, ὡς τόπου καλλιεργείας διαφόρων φυτῶν κλπ.).

Α'.—Πηγαί.

Κλεφτόβρουσι ἢ, στ' γ' Κλ'ιφτόβρουσ', ἐνθα «κλιφτομάναγαν» κλέφτες, ΓΣ.

Β'.—Τοπεῖα, λόφοι καὶ ὄρη.

Ἀλαταριᾶς αἶ, ισ' Ἀλαταριᾶς, ἐκ τῆς χρησιμοποιήσεως πρὸς ἀλατισμὸν τῶν ζῶων, Βρ. Α καὶ Βρ. Δ ἐν συνοικίᾳ Σκουδάδων.—Ἀλογομάντρια τά, στ' Ἀλουγουμάντρια, διότι ἐνταῦθα εἶχον «μάντρες» ἢ «μαντριὰ» ἀλό-

γων, Μ.—'Αλπότρυπα ἦ, σ' ν' 'Αλπότρυπα, ἔνθα τρυπώνουν αἱ ἀλώπεκες, Θ. Ν.—'Αμπελάκια τά, στ' 'Αμπιλάκια, Δ.—'Αμπέλια τά, στ' 'Αμβέλια, Βρ. Ν—Λψ—Χ. Δ.—'Ανάπαμα τό, στ' 'Ανάπαμα, χρησιμεῦον ὡς τόπος ἀναπαύσεως τῶν ὁδοιπόρων λόγῳ τῆς φύσεώς του, Μ.

Βίγλα ἦ, στ' Βίγλα (=σκοπιά), Θ. ΒΔ—Χ. Α.

Γελαδόγρικο τό, στοῦ Γελαδόγρικου, ὡς «γρέκι» χρησιμεῦον ἀγελάδων, μαντρὶ δηλ. ὅπου ἀμέλγονται αἱ ἀγελάδες, ΛΨ.

Δραγάτα ἦ, στ' Δραγάτα, ὅπου κατεσκεύαζον ὑψηλὰ κρεββάτια οἱ φύλακες τῶν ἀγρῶν, οἱ δραγάτες καὶ ἐφύλαττον τὴν πέριξ ἐκτεταμένην πεδιάδα Βρ. ΝΑ.

Καλοκαιριό τό, στοῦ Καλουκιριό, ἔνθα παραθερίζουν, «ξεκαλοκαιριάζουν» Βρ. Ν.—*Κανναβοιτόπι* τό, στοῦ Κανναβουτόπ', ἐκ (φυομένης καννάβεως Βρ. Δ—*Καταίκου* ἦ, σ' γ Καταίκου, χρησιμεύουσαν ὡς τόπον βοσκήσ ἀγῶν, Βρ. Δ—*Κεχραμιά* ἦ, σ' γ Κιχραμιά, διότι ἐνταῦθα σπείρεται «κεχρί», Βρ. Δ—*Κλεφτόβρουσι* ἦ, σ' Κλίφτιόβρουσ', λοφίσκος, ὅπου ἄλλοτε «κλεφτομάναγαν» οἱ κλέφτες.—*Κουρόρα* ἦ, σ' γ Κουρόρα, ἔνθα κείρονται τὰ πρόβατα, ΡΣ.

Λιδάδι τό, στοῦ Λ'δάδ', Βλ. ΒΔ—ΓΣ.

Ξηρολίβαδο τό, στοῦ Ξηρολίβαδου Βρ. Β—Λψ—Μ.

Παλιάμπελα τά, Βρ. Α—ΓΣ—*Παλιοχώραφο* τό, Θ. Β *Παρασπόρια* (= μικρὰ καλλιέργεια), Βρ. Ν.

Στρογγούλα ἦ, σ' Στρογγούλα, Βρ. Α—Βρ. Δ—Π.

VI

Ποικίλα τοπωνύμια.

Α'.—*Πηγαί.*

'*Αργυρολίμνη* ἦ, ν' ν' 'Αργυρολίμν', Βρ. Ν.—'Ασπρόβρουσι ἦ σ' ν' 'Ασπρόβρουσ', Βρ. Ν.

Γλυκὴ ἦ, στ' Γλυκὴ, ἐκ τῆς γλυκύτητος τοῦ ὕδατός της, Βρ. Ν.—*Γκούρα* ἦ, στ' Γκούρα, λόγῳ τῆς ἀφθονίας τοῦ ὕδατός της, Βλ. ΒΔ—ΛΨ—ΡΕ.

Κάμπος ὁ, στοῦ γ Κάμπου, Μ—*Κρύα βρούσι* ἦ, σ' γ Κρύα βρούσ', Χ, ΒΔ.
Μάννα νεροῦ, Βλ. ΑΒ—*Μεγάλη βρούσι*, στ' Μιγάλ' βρούσ', Βρ. Α—Σ.
Στρογγύλισμα τό, στοῦ Στρογγύλ'σμα ἦ πλήρως στ' βρούσ' στοῦ Στρογγύλ'σμα, Θ.

Χελώνα, στ' Χιλώνα ἦ πλήρως στ' βρούσ' στ' Χιλώνα, λόγῳ τῆς ὁμοιότητος τοῦ ὑπεράνω ταύτης ὄρους πρὸς τὸ δμώνυμον ζῷον, ΡΣ.

Β'.—*Ποταμοὶ θνάκια.*

'*Ασπρολάγκαδο* τό, στ' 'Ασπρουλάγκαδου, λόγῳ τοῦ λευκοῦ χρώματος

τῶν «χαλικιῶν», Μ.— Ἄσπρη Γκούρα ἤ, σ' ν' Ἄσπρ' Γκούρα, διὰ τὸν αὐτὸν ὡς ἄνω λόγον, Θ Α.

Κακὸ λαγκάδι τό, στοῦ Κακὸ λαγκάδ', Βλ. ΒΔ—Βρ. Δ.

Μαυρολάγκαδο τό, στοῦ Μαυρολάγκαδου, λόγφ τοῦ μέλανος χρώματος τῶν «χαλικιῶν» του, Μ.

Σαραντάπορος ὁ, στοῦ Σαραντάπουρον, [Βρ.—|Σούδα ἢ στ' Σούδα, λόγφ τῆς ὀρμητικότητός του, Θ ΒΑ.

Γ.—Τοπεῖα, λόφοι καὶ ὄρη.

Ἄγναντέρα ἤ, σ' ν' Ἄγναντέρα, διότι ἐκ τοῦ τόπου τούτου «ἀγναντεύει», βλέπει τις εἰς μεγάλην ἔκτασιν Βλ. Ν.— Ἄγνάντια τά, στ' Ἄγνάντια, ὡς ἡ προηγουμένη, Χ. ΒΑ.— Ἄγνάντω ἤ, στ' ν' Ἄγνάντου, ὡς ἡ Ἄγναντέρα, Χ. Α.— Ἀνήφορος ὁ, στοῦν Ἀνήφουρου, Δ— Αὐτὶ τό, στ' Αὐτί, εἰς τὰ σύνορα τῶν Μελισσουργῶν καὶ Θεοδωριανῶν.

Βαένι τό, στοῦ Βαέν' (=μέγα βαρέλιον), Θ. ΝΔ—Βαθύλακκος ὁ, στοῦ Βαθύλακκου, ΛΨ.

Γουῖβες αἱ, τσ' Γουῖβις (γούβα=λάκκος), ΛΨ.— Γούρνα ἤ, στ' Γούρνα, (γούρνα=μικρὸς λάκκος), ΛΨ.

Διάσειλο τό, στοῦ Διάσιλου, Θ. Β.—Χ. ΒΑ.

Καζάνι τό, ΛΨ.—Καμαράκι τό, στοῦ Καμαράκ', ΛΨ—Καραουλάκ' τὸ (καραουῦλι) Δ—Κάμποι οἱ, τσ' Κάμπ'ς, Βρ. Δ—Δ.

Μέγας λάκκος, στοῦ Μέγα Λάκκου, Θ. Β.

Μακρύκαμπος ὁ, στ' Μακρύκαμπ', Α. Β—Λπ. Ν.

Νεράϊδα ἤ, σ' Νιράϊδα Μ.—Νησάκι τό, στοῦ Νησάκ' Βρ. Β.—Νησιέρα ἤ, σ' (τ') Νησιέρα, Βλ. Ν.

Ὀμαλή ἤ, σ' ν' Οὔμαλή, διὰ τὸ ὀμαλὸν τοῦ ἔδαφους, Βρ. Δ.

Πλακωτὸ τό, στοῦ Πλακουτῶ, διὰ τὸ λεῖον καὶ ὀμαλὸν τοῦ ἔδαφους, ΛΨ—Πλατυβοῦνι τό, ΡΣ.

Ράχι μεγάλη ἤ, στ' Ράχ' μιγάλ', Μ.

Σαμάρι τό, στοῦ Σαμάρ', Χ. ΝΑ.

Σαρμανίτσα ἤ, σ' τ' Σαρμανίτσα, διὰ τὴν ὁμοιότητα πρὸς τὴν «σαρμανίτσαν», τὴν κλίνην τῶν μικρῶν παιδιῶν, Δ.—Σαρμανίτσες αἱ, σ' τ' Σαρμανίτσεις, διὰ τὸν ἴδιον, ὡς ἄνω, λόγον, Θ. ΒΔ.—Σιῶματα τὰ (σιῶματα), στὰ Σιῶματα, διὰ τὸ λεῖον, τὸ «ἴσιο» τοῦ ἔδαφους, Χ. ΝΑ.—Σκάλα ἤ, τ' Σκάλα, διὰ τὴν ὁμοιότητα πρὸς κλίμακα, Βρ. Δ—ΡΣ.—Σκαλούλα ἤ, τ' Σκαλούλα, διὰ τὸν αὐτὸν, ὡς ἡ προηγουμένη, λόγον, Βλ. ΝΔ—Λ—Σταυρὸς ὁ, στοῦ Σταυρό, Βρ. ἐν συνοικίᾳ Σκεδάδων—Στέπια τά, στὰ Στέπια Βρ. Α.—Στρογγυλή ἤ, σ' τ' Στρογγ'λή, Βρ. Α.

Τάβλα ἤ, σ' ν' Τάβλα, (τάβλα=βραχὴ τραπέζι φαγητοῦ), ΛΨ—Τούρλα

ἢ, σ'ν Τούρλα (τούρλα=ὑψηλὸν μέρος, κορυφή), Θ. ΒΑ. τσ' Δυὸ τοιοῦμις (τοιοῦμα=ῥάχι), Θ. Β.

Φανάρι τό, στοῦ Φανάρ', Λψ. Φανάρια τά, στὰ Φανάρια, ΡΣ.

Χελώνα ἢ, στ' Χιλώνα, ΡΣ—Χούνη ἢ, στ' Χούν' (χούνη=κατωφέ-
ρεια εἰς πλευρὰς βουνοῦ κοίλη, δι' ἧς καταρρέουν χάλικες σχηματίζοντες
χοάνην, τὴν βάσιν ἔχουσαν εἰς τοὺς πρόποδας καὶ τὴν κορυφὴν εἰς τὸ
ἄνω μέρος τοῦ ὄρους), Θ. Β. (Πρὸβλ. Γ. Ἀναγνωστοπούλου ἐν «Ἑπειρ.
Χρον.» Α', σ 92 Πλαταιὰ Χούνη).

VII

Ἱστορικαὶ καλοῦνται αἱ τοπωνυμῖαι, ὅσαι προέρχονται ἐκ διαφόρων
γεγονότων, περὶ ὧν φέρονται ποικίλαι διηγήσεις, παραδόσεις, μῦθοι.

Κατῆς ὁ, στ' Κατῆ, ἐνθα, ὡς παραδίδεται, ἀπέθανε Κατῆς τις, Θ. ΒΑ.

Νιογάμπρια τά, στὰ Νιουγάμπρια, περὶ τῶν ὁποίων ὑπάρχουσι δύο
παραδόσεις, πρῶτον, ὅτι συναντηθέντες ἐνταῦθα δύο γαμβροὶ ἤρισαν καὶ
ἐτυφεκίσθησαν, καὶ δεύτερον, ὅτι εἰς τὸ μέρος τοῦτο ἦτο σύνηθες νὰ
συναντῶνται τὰ δύο συμπεθερικά, ὅποτε ὁ γαμβρὸς τοῦ ἐνὸς ἐμάχετο
κατὰ τοῦ ἄλλου γαμβροῦ τοῦ δευτέρου συμπεθερικοῦ, ὁ δὲ νικητὴς ἐλάμ-
βανε τὴν γυναῖκα τοῦ ἠττημένου, καὶ ἂν δὲν ἦτο ὠραία ἢ γυνὴ τοῦ ἐνός,
τὸ ἔκαμνον πρὸς ἐπίδειξιν τῆς «καλληκαρωσύνης» των, Βρ. Δ.

Πόλεμος ὁ, στοῦμ Πόλ'ιμου, ἐνθα, ὡς λέγεται, ἐπολέμησεν ὁ Κατσαν-
τώνης κατὰ τῶν Τούρκων, Μ.

VIII

Σπανιωτέρα εἶναι ἢ ὀνομασία τῶν τόπων ἐκ τῶν συχναζόντων ἢ βο-
σκόντων ζῴων, πτηνῶν, ἐντόμων κλπ.

Ἄειτός ὁ, στοὺν Ἄϊτό, Μ.—κλπ.

IX

Ὑπολείπεται ἤδη νὰ εἰσέλθωμεν εἰς τὸ τελευταῖον εἶδος τῶν τοπωνυ-
μιῶν, εἰς τὰς κτηριωνύμους. Αὗται προέρχονται εἴτε ἐξ ὑφισταμένων εἰσὶτι
ποικίλων οἰκοδομημάτων εἴτε ἐξ ἐρειπίων τούτων. Τὰ κτήρια ταῦτα κατὰ
σειρὰν εἶναι τὰ ἑξῆς:

1) *Ναοὶ καὶ Μοναί.*

*Αγ. Ἀθανάσιος ὁ, στοὺν Ἀϊ Θανάσ', Θ. Β.—ΛΨ—ΧΔ.

*Αγ. Γεώργιος ὁ, στοὺν Ἀϊ Γιώργ', Βρ. Β—ΛΨ—ΧΒ.

*Αγ. Δημήτριος ὁ, στοὺν Ἀϊ Δ'μήρ', Α. Ν—Βρ. Ν—ΛΨ.

Εδαγγελίστρια ἢ, στ' Βαγγιλίστρια, Χ.Δ.

*Αγ. Ἑλλάς ὁ, στοὺν Ἀϊ Λιά, Α.Α—Βρ. Α—Θ.Β.—ΛΨ—Μ—Χ.Ν.

*Αγ. Ἰωάννης ὁ, στοὺν Ἀϊ Γιάνν', ΛΨ.

Ἄγ. Κυριακή ἡ, σ' ν' Ἄι Κυριακή, τοῦ ναοῦ τῆς ὁποίας σφίζονται μόνον ἐρείπια, Βρ. Δ.—ΛΨ—Ἄγ. Κωνσταντῖνος δ, στοὺν Ἄι Κουσαντίνου, Βρ. Β.

Ἄγ. Μαρίνα ἡ, σ' (τ) ν' Ἄι Μαρίνα, Βρ. Α—ΛΨ—Ἄγ. Μάρκος δ, στοὺν Ἄι Μάρκου, Μ—Ἄγ. Μηνᾶς δ, στοὺν Ἄι Μ'νᾶ, Βρ. Ν.

Ἄγ. Νικόλαος δ, στοὺν Ἄι Ν'κόλα, Βρ. Δ—Θ.ΝΑ=ΛΨ.

Παναγία ἡ, σ' (τ) μ Παναϊά, Θ.Α—Μ—Ἄγ. Παρασκευή ἡ, σ' (τ) ν' Ἄη Παρασ'κιθή, Θ,ΒΑ—ΛΨ—Μ—Π—Σ.

Σωτήρης τοῦ, στοὺν Ἄι Σουτήρα, ΛΨ.

Ἄγ. Τριάς ἡ, σι' ν' Ἄι Τριάδα, Βρ. Δ—ΛΨ.

σ'μ Παμπαντή (Ἐπαπαντή) Βρ.

Ἄγ. Χαράλαμπος δ, στοὺν Ἄι Χαράλαμπου, ΛΨ.—Ἄγ. Χριστόφορος δ, στοὺν Ἄι Χ'στήφουρου, Βλ. Β—Λ.

2) Καλύβια καὶ ἀλώνια.

Ἄλωνάκι τό, σι' Ἄλωνάκ', Βρ. Α—σι' Πέτρ' ἀλῶν',

Καλύβια τά, σι' Καλύβια,

3) Ἐρείπια ἀρχαίων κτιμῶν, δηλ. φρουρίων, συνοικιῶν κλπ.

Καστρί τό, στοῦ Καστρί, ἐφ' οὗ εὑρίσκονται ὑπολείμματα πολυγωνικοῦ τείχους περιβάλλοντος τὸν λόφον, ὑψούμενον ὑπὲρ τὴν πέριξ πεδιάδα. Παραδίδεται, ὅτι εἰς τὸ Καστρί τοῦτο κατόκει δ' Ἡρακλῆς, διὰ τοῦτο δὲ ὀνομάζεται καὶ στοῦ Καστρί τοῦ Ρακλ'ῆ.

Σι' Μιγάλ' Κούλια, ἐκ τῆς τουρκικῆς «κούλιας» ἐνθα ἐστρατωνίζετο «ταμποῦρι» τουρκικοῦ στρατοῦ καὶ ἐφωδίαζε ὄλους τοὺς πέριξ τουρκικοὺς σταθμούς, Σ. ΒΑ.

Παλιοκάτουνο τό, στοῦ Παλιοκάτουνου, συνοικία τοῦ Βουργαρελλίου, Βρ. Ν.

Μέγα Σεράγι τό, στοῦ Μέγα Σαράι, τὸ ὁποῖον, ὡς παραδίδεται, ἱδρυσεν δ' Ἀλῆ πασᾶς τῶν Ἰωαννίνων χάριν τοῦ Γώγου Βακόλα καὶ τὸ ἔκτισεν δ' ἴδιος διὰ τὴν παρασπονδίαν, Σ. Α.

6) Μνήματα.

Στοῦ μνήμα τ'ς Κατιρίνης, ΛΨ.—Λύτρου μνήμα τό, σι' Λύτρου μνήμα, βλ. κυριωνύμους ΛΨ.

Σημειώσεις τῆς Συντάξεως. Τὴν ἀνωτέρω συλλογὴν ἐδημοσιεύσαμεν μὲ τὴν κατάταξιν τῶν τοπωνυμίων τοῦ συγγραφέως τῆς εἰς τοὺς μέλλοντας ἀποστολεῖς τοπωνυμικῶν συλλογῶν συνιστώμεν καὶ παρακαλοῦμεν, ὅπως κατατάσσουν ἐπὶ τὸ πρακτικότερον τὰς τοπωνυμίας κατ' ἄλλον τρόπον, ἢτοι οὐχὶ κατὰ τὴν ἀρχὴν των (δηλ. εἰς φυτωνύμους, ἀγωνύμους, κυριωνύμους κ.λ.), ἀλλὰ κατὰ τὸ δηλούμενον ὑπ' αὐτῶν (ἢτοι εἰς τοπωνυμίας ποταμῶν, ἑσάκων, λιμνῶν, δασῶν, βουνῶν, χωρίων, συνοικιῶν κλ.). ἢ κατ' ἀλφαβητικὴν σειρὰν, ὅποτε θὰ προστίθεται καὶ ἡ δῆλωσις τοῦ εἴδους ἐκάστης τοπωνυμίας. Δι' ἄλλας συλλογὰς τοπωνυμίων τοῦτο νομίζομεν πρακτικότερον.